Experierea slavei lui Dumnezeu în Sfintele Taine ale Bisericii

Documentul teologic BEM este unul *defazat*. Fiind *de esență modernă* trebuia să apară cu un secol, două mai înainte. Pentru că el pledează pentru universalism, raționalitate, relativizarea particularităților eclesiale în scopul *unității creștine*.

Însă noi ne aflăm în plină postmodernitate unde teologia și, în primul rând, Biserica trebuie să aibă *relevanță practică*. Să aibă *tangență* cu omul de rând, care dorește *să experimenteze*, să cunoască *pe viu* lucrurile și, mai ales, în *termenii* prezentului.

De aceea postmodernul e *reticent* față de religie, considerată *o îndoctrinare* sau *o spălare* a creierului dar *ciulește urechea* când vine vorba de *spiritualitate*.

Și cred că întoarcerea omului spre *viață*, spre *trăiri personale* în postmodernitate, setea lui de *experiențe marcante* e *marea șansă* a Ortodoxiei să vorbească, în mod *experimental*, despre teologia și cultul ei.

Adică să facă *relevante* teologia și cultul Bisericii printr-o exegeză duhovnicească *la interiorul* relației omului cu Dumnezeu.

*

În documentul BEM[1] substantivul *grace*/ *har* apare de 7 ori[2]. Iar substantivul *glory*/ *slavă*,

---

[1] Vom cita, la notele de subsol, *Baptism, Eucharist and Ministry*, Faith and Order, Paper No. 111, World Council of Churches, Geneva, 1982, p. 1-30 sub forma *BEM en, p.* și Anca Manolache, *Botez, Euharistie, Slujire*, în rev. *Mitropolia Banatului*, XXXIII (1983), nr. 1-2, p. 21-57 sub forma: *BEM ro, p.*
Supra ne vom referi la document numai sub abrevierea *BEM*.

[2] *Cf.* BEM en, p. 1 (I. 1), p. 3 (I. 9), p. 4 (com. 12), p. 5 (I. 16), p. 12 (II. 20), p. 13 (II. 22), p. 28 (III. 45) [pentru prima dată apărând forma de plural: *graces* (haruri), în relație cu *gifts* (daruri), cu *darurile duhovnicești* ale harului dumnezeiesc].

ca parte componentă a sintagmei *slava lui Dumnezeu,* apare de 4 ori[3].

Și *grace* este corelativ cu *glory* în experiența și teologia ortodoxă. Pentru că *slava* lui Dumnzeu *nu e altceva* decât *harul dumnezeiesc necreat* sau *lumina dumnzeiască necreată*.

La I. 1, Domnul „bestows His grace upon His people" [revarsă *harul* Său peste poporul Său][4] în Sfântul Botez.

Iar *viața creștină* [the life of the Christian] se caracterizează, la I. 9, pritr-o „*continuing struggle* yet also of continuing experience of grace" [*continuă luptă* și, de asemenea, printr-o continuă *experiență/ experiere a harului*].

Adultul care se botează „responds to the grace of God" [*răspunde* harului lui Dumnezeu] [I, com. 12][5] iar pruncii botezați „are placed under the protection of God's grace" [sunt puși sub *protecția/ paza/ acoperământul* harului lui Dumnzeu], conform I. 16.

Sfânta Euharistie, de asemenea, e *plină de har* pentru că „through the Eucharist *the all-renewing grace* of God penetrates and re-stores human personality and dignity" [prin Euharistie *harul atoatereînnoitor*[6] al lui Dumnezeu pătrunde și restaurează personalitatea și demnitatea umană] [II. 20] iar în II. 22 se afirmă faptul că Euharistia e *prezentă* în lume „wherever the grace of God is manifest" [*oriunde* harul lui Dumnezeu se manifestă].

Pe când, în III. 45, unde avem forma *de plural,* cel *chemat* la Preoție e un om care *atestă* „the gifts and graces" [daruri și haruri] dumnezeiești.

I. 5 atestă faptul că *slava* lui Dumnezeu nu se confundă cu *lauda* pe care Biserica I-o aduce

---

[3] Idem, p. 2 (I. 5), p. 2 (I. 7), p. 3 (I. 9), p. 16 (III. 4).

[4] Toate *traducerile* din limba engleză ale textului BEM *aparțin* autorului.

[5] *Com.* = comentariu.

[6] În BEM ro, p. 35 avem: „harul lui Dumnezeu care înnoiește totul".

lui Dumnezeu, pentru că trăim „to the praise of *the glory* of God” [spre lauda *slavei* lui Dumnezeu].

În I. 7 se vorbește despre „*the glory* of God the Father” [*slava* lui Dumnezeu Tatăl].

În I. 9, cei botezați sunt chemați „to reflect *the glory* of the Lord” [să reflecte *slava* Domnului], a Fiului lui Dumnezeu întrupat.

Însă *slava* Tatălui nu e *diferită* de cea a Fiului și de cea a Sfântului Duh, pentru că Dumnezeul nostru treimic are *o singură slavă dumnezeiască* din veci și pentru veci.

Pe când, în III. 4, membrii Bisericii Ortodoxe trăiesc, încă *de acum*, „*a foretaste* of the joy and *glory* of God’s Kingdom” [*o pregustare* a bucuriei și *a slavei* Împărăției lui Dumnezeu].

După cum se observă, toate *ocurențele* lui *grace* și *glory* prezintă harul în termenii *realismului mistico-sacramental*.

Căci vorbesc despre *har* ca despre *realitatea* vieții lui Dumnezeu. Ca realitate *experiabilă sacramental* în Biserica Sa, ca *realitate personală* a credinciosului în viața de acum dar și ca *realitate experiabilă* în Împărăția lui Dumnezeu.

Pentru că harul dumnezeiesc necreat *transcende* lumea, ca unul care *se revarsă* din Dumnezeu, dar care *se sălășluiește* în membrii Bisericii, începând cu Sfântul Botez, pentru a le da posibilitatea unei *vieți eclesiale/ bisericești*, adică *divino-umane*.

Însă, pe de altă parte, documentul BEM este adesea *ambiguu*, datorită *relativismului său congenital*, atâta timp cât încearcă *să împace,* fără sorți de izbândă, atât de multe *perspective teologice* asupra sacramentalității.

Se vorbește în el despre *har* dar niciodată nu se specifică faptul dacă harul e *creat* sau *necreat*. Noi am tras concluzia, din ocurențele lui textuale, că e *necreat*, pentru că ne-am raportat

la texte *într-o înțelegere ortodoxă*. Însă textul BEM nu ne-a explicitat, în mod *univoc*, acest amănunt.

Botezul e considerat „*the sign* of new life" [*semnul* noii vieți] [I. 2][7] și nu *începutul* unei noi vieți și *se presupune*, în mod fals, că orice botez, din orice biserică, ne duce la *o unitate baptismală* cu toți creștinii din toate secolele [I. 6][8]. Și asta pentru că botezul, făcut de orice biserică, este considerat „a basic bond of unity" [o legătură fundamentală a unității] [Ibidem][9] creștine.

Însă considerarea apei Botezului drept una cu o „symbolic dimension" [dimensiune simbolică] [I. 18][10] și nu *mistică*, sfințitoare, ne arată faptul că documentul BEM consideră Botezul *un simbol* și nu *o Taină*.

Ungerea cu Sfântul Mir e considerată tot *semn* dar „*the sign* of the gift of the Spirit" [*semnul* darului Duhului] [I. 14][11].

Deși se vorbește despre *Trupul* și *Sângele Domnului* în Euharistie, ele nu sunt mărturisite drept *prezențe reale*, mistico-sacramentale ale lui Hristos, ci „*the sacramental signs* of Christ's body and blood" [*semnele sacramentale* ale Trupului și ale Sângelui lui Hristos] [II. 15][12].

Se presupune că există „the sacramental integrity" [integritate sacramentală][13] [I. com. 13] în toate bisericile creștine, deși ea *nu există*, și că prin împărtășirea euharistică, indiferent *în ce biserică*, se realizează *unitatea* [the oneness] tuturor celor care *s-au împărtășit vreodată* cu Hristos [II. 19][14].

Însă *unitatea reală* nu se face prin *botezare* și *împărtășire* ci prin *mărturisirea aceleiași credințe*. Credința ortodoxă *validează*

---

[7] BEM en, p. 1. Tot ca *semn* [sign], dar *al Împărăției lui Dumnezeu* și *al vieții care va veni*, este Botezul și în I, 7, cf. Idem, p. 2.
[8] Idem, p. 2.
[9] Ibidem.
[10] Idem, p. 6.
[11] Idem, p. 5.
[12] Idem, p. 11.
[13] Idem, p. 5.
[14] Idem, p. 12.

Tainele, pentru că numai cei care mărturisesc *aceeași credință ortodoxă* se împărtășesc de *aceleași Taine* ale Bisericii lui Hristos.

Și concomitent cu *simbolismul* Euharistiei, documentul BEM Îl consideră pe Hristos ca fiind *prezent* în Euharistie [II. 6][15], *hrana euharistică* este văzută ca cea care *ne sfințește* [II. 10][16] și se vorbește despre Trupul și Sângele Domnului în Euharistie într-o „mysterious manner" [manieră misterioasă/ tainică] [II. com. 13][17].

De aceea *pendularea continuă* între *simbolismul euharistic* și *realismul mistico-sacramental al Euharistiei* duce la *o neînțelegere majoră* a realității Euharistiei.

Însă documentul BEM *a amalgamat* în mod *intenționat* pozițiile teologice în așa fel încât *simbolismul misterologic* să aibă *întâietate*.

Altfel nu se explică grija *suspectă* a autorilor de *a sublinia* faptul că nu „to spiritualize the eucharistic presence of Christ" [*se spiritualizează* prezența euharistică a lui Hristos] [II. com. 14], dacă se afirmă *legătura indisolubilă* dintre Fiul și Duhul[18].

Însă dacă Hristos e *real* în Euharistie atunci El este *o prezență mistică* și *îndumnezeitoare* pentru cei credincioși și nu una *simbolică*.

În ceea ce privește Preoția, documentul BEM *subevaluează* „formele *particulare* ale slujirii preoțești" [*particular* forms of the ordained ministry] [III. com. 11][19], adică pe cele apărute *după secolul I. d. Hr.*, socotindu-le că *nu exprimă* „directly to *the will* and *institution* of Jesus Christ [în mod direct *voința* și *instituirea* lui Iisus Hristos] [III. com. 11][20].

Pentru că BEM nu vorbește despre *preoție sacramentală* ci despre *o slujire reprezentativă/*

---

[15] Idem, p. 9. În II. 13, cf. Idem, p. 10, Hristos e mărturisit ca *o prezență* „real, living and active" [reală, vie și activă] în Euharistie.
[16] Idem, p. 10.
[17] Ibidem.
[18] Idem, p. 11.
[19] Idem, p. 18.
[20] Ibidem.

s*imbolică*, atâta timp cât „the ordained ministry [slujirea preoțească] fulfils these functions [împlinește aceste funcții (preoțești)] in a *representative* way [într-un mod *reprezentativ*]” [III. com. 13][21].

Însă, și mai grav, *pledează* pentru *hirotonirea* femeilor [III. 18 și III. com. 18][22] și susține, în mod *cu totul neadevărat*, că ierarhia bisericească tripartită (diacon, prezbiter, episcop) nu a apărut *în secolul I* după Hristos, ci *în secolele II-III* [III. 19][23].

Deși *succesiunea apostolică* nu poate fi înțeleasă decât ca *transmitere directă* a credinței ortodoxe și a harului și ca *existență continuă* a Bisericii, în III. 53 se vorbește despre *succesiunea directă* în paralel cu *lipsa de succesiune*[24], relativizându-se cu totul *constituția* și *dăinuirea* Bisericii în istorie.

III. 55 cere să se realizeze „recunoașterea reciprocă publică [mutual recognition publicly]”[25] a bisericilor și ea să se facă într-un *cadru liturgic*, adică la „the common celebration of the eucharist” [celebrarea/ slujirea comună a euharistiei][26].

Recunoașterea reciprocă, fără doar și poate, e *iluzorie* pentru că dialogul interreligios nu a progresat decât spre o înțelegere *relativist-utopică* a istoriei și a realității eclesiale.

Ambiguități de tot felul, într-adins exploatate, se întâlnesc cu *mistificări grosolane* în întregul document BEM.

Pentru că dorința de a afla *adevărata Biserică* și *adevăratul mod de viețuire creștin* nu a fost *în prim-planul* participanților la dialog ci aceea de *a amesteca*, în mod impios, *adevărul* cu *minciuna*.

Astfel, acest document teologic nu poate fi *credibil* și nu este *o bază de dialog*. Pentru că el

---

[21] Idem, p. 19.
[22] Idem, p. 20-21.
[23] Idem, p. 21.
[24] Idem, p. 29-30.
[25] Idem, p. 30.
[26] Ibidem.

ne oferă o perspectivă *ideologizată* asupra primelor secole ale Bisericii atâta timp cât nu recurge *la datele* Tradiției ci *la speculații confesionale tardive*.

*

În Molitfelnicul ortodox[27], Sfântul Botez înseamnă *scăpare* de „τὴν παλαιὰν ἐκείνην πλάνην”[28]/„rătăcirea/ înșelăciunea/ pervertirea cea veche”[29] și *umplere* de credință [πίστεως], nădejde [ἐλπίδος] și dragoste [ἀγάπης][30] pentru Dumnezeul treimic.

Numai că această *scăpare de rătăcire* a celor ce se botează nu este una *simbolică* sau *pur declarativă* ci e *o izgonire* din ei a diavolului[31].

Preotul îi cere diavolului *să se teamă* și *să iasă din om* (φοβήθητι, ἔξελθε)[32], pentru ca acesta, prin Botez, *să se umple* de *mila* Domnului[33].

Și ἔλεος/ *milă* nu este decât *un alt corelativ* al harului dumnezeiesc. *Milă dumnezeiască* ce *coboară* în omul botezat *în mod real* și *simțit*, acolo de unde *a fost scos* afară diavolul.

Cu alte cuvinte, *împlinirea* exorcizării e *umplerea* celui botezat de *harul* Prea Sfintei Treimi.

În ultima rugăciune de dinainte de *lepădările baptismale* de Satana, *mila* Domnului

---

[27] Vom cita *** *Molitfelnic*, tipărit cu aprobarea Sfântului Sinod și cu binecuvântarea PFP Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Ed. IBMBOR, București, 2002, 754 p. sub forma *Molitfelnic, ed. BOR 2002, p.* și *** *Ευχολογιον το Μεγα*, ed. Ιερομ. Σπυριδωνος Ζερβος, Βενετια/ Veneția, 1891, 696 p. sub forma *Evhologhionul cel Mare, ed. 1891, p.*
Toate *traducerile* din limba greacă veche *aparțin* autorului.
[28] *Evhologhionul cel Mare*, ed. 1891, p. 130.
[29] În *Molitfelnic*, ed. BOR 2002, p. 22: „înșelăciunea cea veche”.
[30] *Evhologhionul cel Mare*, ed. 1891, p. 130/ *Molitfelnic*, ed. BOR 2002, p. 22-23.
[31] Idem, p. 131-133/ Idem, p. 23-27.
[32] Idem, p. 131/ Idem, p. 24.
[33] Idem, p. 133/ Idem, p. 26-27.

este *corelativă* cu „τὸν φωτισμὸν τοῦ Εὐαγγελίου"/ „lumina Evangheliei"[34] lui Hristos.

Și ea, lumina Lui, *strălucește* „ἐν αὐτοῦ"/ „în el"[35], în ființa lui, pentru că devine *parte constitutivă* din cel botezat.

Căci acela va trăi *în* și *prin lumina* Treimii din el, fără de care el nu poate fi numit *creștin*. Fiindcă la Botez, prin *alungarea* Satanei din el, cel botezat *s-a unit*[36] cu Hristos *prin slava* Sa.

Și în ultima rugăciune *pregătitoare* a Botezului, Botezul e numit *dezbrăcare* de „τὴν παλαιότητα"/ de „cele vechi"[37], *vechiul* fiind *orice păcat* și *patimă* în comparație cu *noutatea ontologică* a *harului dumnezeiesc* coborâtă în om.

Iar *noutatea* vieții eclesiale, tot aici, înseamnă, de fapt, *umplere* de *puterea* [δυνάμεως] Sfântului Duh și *unire* [ἕνωσιν] cu Hristos[38], implicit și cu Tatăl.

Pentru că numai *prin harul* Treimii devenim *fiii* Împărăției[39].

Slujba Sfântului Botez vorbește *fără echivocuri* despre *primirea* și *simțirea* harului dumnezeiesc de către cel care se botează.

Încă din *ectenia mare,* noi cerem ca apa Botezului să fie plină de „*τὴν καθαρτικὴν* τῆς ὑπερουσίου Τριάδος *ἐνέργειαν*" [*energia curățitoare* a Treimii (celei) mai-presus-de-ființă] [40]. Iar ἐνέργεια/ *energia* nu este decât un alt *corelativ*/ *sinonim* al harului.

Și *energia curățitoare* a Treimii este *dumnezeiască*, e *necreată*, și coboară din Dumnezeu în *apă* (prin extensie *în toată creația Sa*)...dar și *în omul* care se botează (adică *și în umanitate*).

Harul/ lumina/ energia necreată a lui Dumnezeu *pătrunde* în oameni, ființe și obiecte

---

[34] Ibidem/ Idem, p. 27.
[35] Ibidem/ Ibidem.
[36] Idem, p. 135/ Idem, p. 29.
[37] Ibidem/ Idem, p. 31.
[38] Ibidem/ Ibidem.
[39] Ibidem/ Ibidem.
[40] Idem, p. 136/ Idem, p. 34.

pentru ca să le împărtășească *viața* lui Dumnezeu.

De aceea Botezul este *baie* [λουτρὸν][41] dar una care produce ceva inconfundabil: o παλιγγενεσίας/ o *naștere din nou*. Evident *o re-naștere* lăuntrică, ontologică, *adânc resimțită* de către cel care *se botează* și care are *urmări/ consecințe reale veșnice*.

Și această *minune* a re-nașterii baptismale se face prin „putere dintru înălțime”[42] [δύναμιν ἐξ ὕψους][43], din înălțimea *slavei* Sale.

Adică Dumnezeu e Cel care *umple de har* pe *cel care botează* cât și pe *cel care se botează* și cel care se botează nu e botezat *cu putere umană*, mărginită, ci prin *puterea nemărginită*, atotputernică, necreată și atotsfințitoare a harului/ a energiei/ a luminii/ a slavei lui Dumnezeu.

Într-o altă rugăciune a slujbei, Botezul este „τὴν μακαρίαν κάθαρσιν” [fericită curățire][44] iar *ungerea* cu Sfântul și Marele Mir este „τὸν θεῖον ἁγιασμὸν” [dumnezeiască sfințire], pentru că ungerea este „τῷ ζωοποιῷ” [făcătoare de viață][45].

În concluzie, tot ce se petrece e *real,* e *mistic,* e *foarte profund* și nimic nu e spus la modul *metaforic*.

După Botez și Mirungere e nevoie și de „τὴν μετάληψιν” [primirea/ împărtășirea][46] cu „τοῦ ἁγίου Σώματος καὶ τοῦ τιμίου Αἵματος” [sfântul Trup și cinstitul Sânge][47] ale lui Hristos Dumnezeu.

E nevoie de Euharistie mereu, pe care Dumnezeu *o sfințește*, la rugăciunea Bisericii, în cadrul Dumnezeieștii Liturghii.

---

[41] Idem, p. 137/ Idem, p. 35.

[42] În *Molitfelnic*, ed. BOR 2002, p. 36 sintagma grecească e tradusă prin: „putere de sus”.

[43] *Evhologhionul cel Mare*, ed. 1891, p. 138/ *Molitfelnic*, ed. BOR 2002, p. 36.

[44] Idem, p. 142/ Idem, p. 42.

[45] Ibidem/ Ibidem.

[46] Ibidem/ Ibidem.

[47] Ibidem/ Idem, p. 42-43.

Căci ierarhul sau preotul *ierurghisesc/ slujesc* [ἱερουργῆσαι] sfântul Trup și scumpul Sânge al Domnului[48], prin aceea că cer „ἐπισκηνῶσαι τὸ Πνεῦμα τῆς χάριτός Σου τὸ ἀγαθὸν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ προκείμενα Δῶρα ταῦτα, καὶ ἐπὶ τὰντα τὸν λαόν Σου" [*să se sălășluiască* Duhul harului Tău cel bun *peste noi* (peste slujitorii Altarului), și peste aceste Daruri *înainte-puse* (înaintea Ta, Doamne, puse), și peste tot *poporul* Tău (curățit de Tine prin Botez)][49].

Așadar, la Sfânta Liturghie, nu se umplu de har *numai* Cinstitele Daruri ci *întreaga* sinaxă/ adunare a Bisericii. Pentru că numai *plini de har* putem *să ne împărtășim* cu Hristos și *să simțim* dumnezeirea Lui.

Din *cererile sfințirii* rezultă faptul că pâinea și vinul euharistice sunt *făcute/ lucrate* [ποίησον][50], în mod dumnezeiește, de Dumnezeu Tatăl – Cel care trimite pe Duhul Său cel Sfânt peste slujitori și Daruri[51] – în *cinstitul Trup* și *cinstitul Sânge* al Hristosului Său[52].

Hristos euharistic e prezent *în mod real* pe Sfânta Masă după sfințirea Darurilor și *unirea cu El* este *experiată mistic* de către întreaga Biserică prin *împărtășirea* cu Dumnezeiasca Euharistie.

De aceea Ortodoxia nu poate vorbi în termenii unei prezențe *simbolice* a lui Hristos în Euharistie ci de *o prezență reală*, liturgico-mistică, în viața Bisericii.

Pentru că Trupul și Sângele Domnului sunt „ceреștile și înfricoșătoarele Taine" [τῶν ἐπουρανίων...καὶ φρικτῶν Μυστηρίων][53] ale lui Hristos Dumnezeu și nu *simboluri fără conținut*.

---

[48] Idem, p. 57/ *** *Liturghier*, tipărit cu aprobarea Sfântului Sinod și cu binecuvântarea PFP Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Ed. IBMBOR, București, 2000, p. 148. Ediție pe care o vom cita de aici înainte sub forma: *Liturghier, ed. BOR 2000, p.*
[49] Idem, p. 60/ *Liturghier*, ed. BOR 2000, p. 155-156.
[50] Idem, p. 65/ Idem, p. 164.
[51] Idem, p. 64/ Ibidem.
[52] Idem, p. 65/ Ibidem.
[53] Idem, p. 68/ Idem, p. 170.

În Taina Mărturisirii, Hristos Domnul este *prezent* și El „ἄνες, ἄφες, συγχώρησον τὰς ἁμαρτίας, τὰς ἀνομίας, τὰ πλημμελήματα, τὰ ἑκούσια, καὶ τὰ ἀκούσια, τὰ ἐν γνώσει, τὰ ἐν ἀγνοίᾳ, τὰ ἐν παραβάσει καὶ παρακοῇ" [slăbește, lasă, iartă păcatele, fărădelegile, greșelile cele de voie și cele fără de voie, cele cu știință și cu neștiință, cele prin călcare de poruncă și prin neascultare][54].

Eliberare de păcate pe care cel credincios o trăiește *cu toată ființa*.

Pentru că Domnul *îl iartă* [συγχωρῶν] pe el și *trece cu vederea* [πάριδε] toate păcatele lui[55].

În toate cele trei *hirotonii* ale Bisericii (diacon, preot, episcop), „ἡ θεία χάρις" [dumnezeiescul har] este „ἡ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα" [cel (care) întotdeauna pe cele *neputincioase* le *vindecă* și pe cele *cu lipsă* le *împlinește*"[56].

Pentru că harul dumnzeiesc *se pogoară*, în mod *conștientizat*, în ființa celui care este „προχειρίζεται" [hirotonit][57], adică *peste care* ierarhul (la diacon sau preot) sau ierarhii (la un arhiereu) *își pun mâinile*.

Iar rugăciunile hirotoniilor subliniază *identitatea* și *continuitatea slujrii preoțești* în Biserică.

Diaconul primește *harul* [τὴν χάριν] ca și Ștefan Protomartirul[58], pentru că el îi este *dăruit* de Dumnezeu în cadrul *punerii mâinilor arhiereului peste capul său*[59].

Preotul primește „τὴν μεγάλην ταύτην χάριν" [acest mare har] al Sfântului Duh pentru

---

[54] Idem, p. 225/ *Molitfelnic*, ed. BOR 2002, p. 64.
[55] Ibidem/ Idem, p. 65.
[56] Idem, p. 160, 163, 176/ *** *Arhieraticon*, tipărit cu aprobarea Sfântului Sinod și cu binecuvântarea PFP Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Ed. IBMBOR, București, 1993, p. 74, 79, 97. Ediție pe care o vom cita de aici înainte sub forma: *Arhieraticon, ed. BOR 1993, p.*
[57] Ibidem/ Arhieraticon, ed. BOR 1993, p. 74, 79, 97.
[58] Idem, p. 161/ Idem, p. 74.
[59] Idem, p. 162/ Idem, p. 76.

„ἱερουργεῖν” [a sluji][60] Jertfelnicului Domnului, pentru *a vesti* Evanghelia Împărăției, pentru *a sluji* cuvântului adevărului, pentru *a pune înaintea* [προσφέρειν] Domnului daruri și jertfe pnevmatice/ duhovnicești [δῶρα καὶ θυσίας πνευματικὰς], pentru *a înnoi* pe poporul Domnului prin Botez[61], implicit și prin celelalte Sfinte Taine.

Arhiereul primește „τὸν Εὐαγγελικὸν ζυγὸν” [jugul Evangheliei] prin „τῇ ἐπιφοιτήσει και δυνάμει καὶ χάριτι τοῦ Ἁγίου...Πνεύματος” [*venirea* și *puterea* și *harul* Sfântului Duh][62] așa după cum Dumnezeu *i-a umplut de har* pe Profeți, pe Apostoli, pe Împărați și pe Arhiereii de mai înainte[63].

Și arhiereii sunt „διδασκάλους” [didascalii/ învățătorii][64] Bisericii, care stau *pe tronul* [τὸν θρόνον] Domnului[65] și care *își pun* sufletul lor pentru oile Domnului[66].

Căci arhiereul este „povățuitor/ călăuzitor [ὁδηγὸν] al orbilor (al celor *orbiți* de patimi), lumină [φῶς] celor care sunt în întuneric (în întunericul *neștiinței*, al ereziei), certătorul/ îndreptătorul [παιδευτὴν] neștiutorilor, didascalul [διδάσκαλον]/ învățătorul pruncilor, luminător [φωσ(τ)ῆρα] în lume”[67].

Și acestea se fac pentru că atât arhiereul, cât și preotul și diaconul, slujesc toate *în* și *prin puterea* harului dumnezeiesc dat lor.

În slujba Cununiei, cei doi miri „συναπτομένων ἀλλήλοις εἰς γάμου κοινωνίαν” [*se unesc/ se însoțesc/ se leagă* unul cu altul întru *comuniunea nunții*][68], pentru că El îi *arată* pe cei doi ca pe „ἕν μέλος...διὰ τῆς συζυγίας” [un mădular...prin însoțire/ prin *împreună-*

---

[60] Idem, p. 164/ Idem, p. 80.
[61] Idem, p. 165/ Idem, p. 81.
[62] Idem, p. 179/ Idem, p. 97.
[63] Idem, p. 179-180/ Idem, p. 98.
[64] Idem, p. 180/ Idem, p. 99.
[65] Idem, p. 181/ Ibidem.
[66] Ibidem/ Ibidem.
[67] Ibidem/ Ibidem.
[68] Idem, p. 243/ *Molitfelnic*, ed. BOR 2002, p. 88.

înjugare (la viața de cuplu...dacă e să citim *ad litteram* substantivul compus)][69].

Domnul e Cel care *binecuvintează* [εὐλόγησον] nunta[70] și Care *dăruiește* daruri diverse în viața lor[71], însă care *se termină* cu „τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον” [cununa neveștejită a slavei] Sale[72].

Pentru că Domnul *trimite* harul Său cel ceresc[73] celor doi miri tocmai pentru ca *să viețuiască* [βιώσωσι] după voia [τὸ θέλημά] Sa[74].

În Taina Maslului sau „a Sfintei ungeri”[75], Dumnezeu Tatăl e rugat *să vindece/ să tămăduiască* „σωματικῆς καὶ ψυχικῆς ἀσθενείας” [*neputința* trupească și sufletească][76] a celor bolnavi.

Pentru că Dumnezeu este Cel care *îi întărește* pe cei neputincioși și *îi ridică* pe cei căzuți[77], prin ungerea cu uleiul sfințit, care este dat „întru *tămăduire* [εἰς θεραπείαν] și (spre) *izbăvirea* de toată patima [καὶ ἀπαλλαγὴν παντὸς πάθους], de *întinăciunea/ necurăția* trupului și a sufletului [μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος], și de toată *răutatea* [καὶ παντὸς κακοῦ]”[78].

Fapt pentru care, în fiecare slujbă a Bisericii, atât *slujitorii* cât și *credincioșii* se *umplu din destul* de *bogăția harului* lui Dumnezeu.

*

Teologia Noului Testament pledează în mod entuziast pentru *experierea sacramentală*[79].

---

[69] Ibidem/ Idem, p. 89.
[70] Idem, p. 244/ Idem, p. 90.
[71] Ibidem/ Ibidem/
[72] Ibidem/ Ibidem.
[73] Idem, p. 245/ Idem, p. 91.
[74] Ibidem/ Ibidem.
[75] Idem, p. 260/ Idem, p. 120.
[76] Idem, p. 271/ Idem, p. 144.
[77] Idem, p. 276/ Idem, p. 151.
[78] Idem, p. 266/ Idem, p. 136-137.
[79] Toate *edițiile scripturale* citate în această secvență a studiului de față sunt *incluse* în baza de date a *Bible Works 6*.

Pentru că Botezul înseamnă *naștere* „ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος” [din *apă* și *duh*] [GNT, In. 3, 5], adică din *apă* și *har*.

MGK, ediție ortodoxă, vorbește despre „ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος”, „din apă și Duh”, așa cum avem în ed. BOR 1988.

Însă prin *Duh*, deși se indică *persoana Sfântului Duh*, noi înțelegem, de fapt, *harul* Sfântului Duh, ajungând astfel la *aceeași înțelegere* cu GNT.

E naștere *din nou*, mistică sau *din înălțime/ de sus*, adverbul ἄνωθεν [GNT, In. 3, 7] însemnând *ambele* lucruri.

Și această *naștere sacramentală*, prin har, presupune *schimbări ontologice conștiente*.

Euharistia, de asemenea, *coboară* de la Dumnezeu pentru că ea este „ὁ῎Αρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων” [Pâinea care *se coboară* din cer] [GNT, In. 6, 50].

Ea e hrană *vie* și ne aduce *viață veșnică* [Idem, In. 6, 51], bineînțeles: o veșnicie *fericită*.

Pentru că Sfânta Euharistie este mâncare și băutură *adevărată* [ἀληθής] [Idem, In. 6, 55], îndumnezeitoare.

Harisma iertării păcatelor a fost *primită* de Sfinții Apostoli în ziua *învierii* Sale din morți.

Domnul *a venit* și *a stat* întru mijloc [ἦλθεν...καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον] [Idem, In. 20, 19], în mijlocul Ucenicilor, pentru *a-i încredința* de *veridicitatea* învierii Sale din morți și le-a *dăruit* harisma iertării păcatelor *suflând* [Idem, In. 20, 22], se subînțelege, *asupra* lor.

În GNT însă avem aoristul activ ἐνεφύσησεν [*suflând*] fără nicio altă *contextualizare* a lui. În MGK avem forma ἐνεφύσησε, la fel: fără niciun alt *detaliu*. Același lucru găsim și în VUL: *insuflavit*, RVA: *sopló*, RST: дунул.

În KJV, ca și în ed. BOR 1988, avem: „He breathed on them” [El a suflat *peste ei*]. La fel în NEG: „Il souffla sur eux”, NRV: „soffiò su”,

L45: „blies er sie an”, LND: „soffiò su di loro”, NJB: „He breathed on them”.

Însă, fără doar și poate, dincolo de actul fizic *al suflării* asupra lor, ei au primit, ca și în cadrul Hirotoniei, *puterea* iertării păcatelor, *putere* numită la Mt. 16, 19: „*cheile* Împărăției cerurilor” [τὰς κλεῖδας τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν, *cf.* GNT].

Pentru că Împărăția cerurilor *se deschide continuu* acelora care *se curățesc continuu* de păcate și care consideră faptul că *împlinirea lor* e *continua înduhovnicire*.

Primirea harului la Cincizecime este *îmbrăcare interioară* cu „ἐξ ὕψους δύναμιν” [putere dintru înălțime] [GNT, Lc. 24, 49].

Și când *a venit* harul Duhului „ἐπλήσθησαν πάντες Πνεύματος Ἁγίου” [*s-au umplut toți* de Duhul Sfânt] [Idem, F. Ap. 2, 4], de slava Treimii.

Iar pentru că erau *plini de har* tocmai de aceea „προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν Ἀποστόλων [continuau/ țineau/ stăruiau (în) didahia/ învățătura Apostolilor] καὶ τῇ κοινωνίᾳ [și *împărtășire*], τῇ κλάσει τοῦ Ἄρτου [(în) frângerea Pâinii] καὶ ταῖς προσευχαῖς [și (în) rugăciuni]” [Idem, F. Ap. 2, 42].

Evanghelia Cununiei este In. 2, 1-11[80], pentru că *preschimbarea* apei în vin, la nunta din Cana Galileii, este „ἀρχὴν τῶν σημείων” [începutul semnelor] [Idem, In. 2, 11] Sale, *semnul*, în limbajul evanghelic, fiind sinonim cu *minunea*.

Și aceasta pentru că cei doi miri devin *una* în Hristos, devin *o unitate mistică* întru El.

Iar acest lucru este subliniat și de *prima rugăciune* de după Evanghelie, unde se spune că Domnul *a venit* la nunta din Cana pentru „a arăta nunta *cinstită*” [*τίμιον* ἀναδεῖξαι τὸν γάμον][81].

Tot printr-o *înțelegere profundă* a textelor evanghelice au fost *alese* și cele 7 Evanghelii ale

---

[80] *Molitfelnic*, ed. BOR 2002, p. 96-97.

[81] *Evhologhionul cel Mare*, ed. 1891, p. 249/ *Molitfelnic*, ed. BOR 2002, p. 98.

Sfântului Maslu (I: Lc. 10, 25-37; II: Lc. 19, 1-10; III: Mt. 10, 1, 5-8; IV: Mt. 8, 14-23; V: Mt. 25, 1-13; VI: Mt. 15, 21-28; VII: Mt. 9, 9-13)[82].

În prima se vorbește despre *turnarea* „uleiului și a vinului” [ἔλαιον καὶ οἶνον] [GNT, Lc. 10, 34] peste rănile celui *căzut* între tâlhari, pentru că Maslul folosește *uleiul sfințit* pentru tămăduire.

A doua amintește de Zaheu, care a primit *mântuirea* [σωτηρία] [Idem, Lc. 19, 9] casei lui, pe când a treia subliniază *puterea* dată Sfinților Apostoli de *a exorciza* și de „*θεραπεύειν* πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν” [*a vindeca* toată boala și toată neputința] [Idem, Mt. 10, 1].

A 4-a Evanghelie a Maslului vorbește despre exorcizările și vindecările Domnului, a 5-a despre candelele *cu ulei* în ele ale fecioarelor înțelepte, a 6-a despre *miluirea* fiicei femeii hananeience, iar a 7-a despre faptul că Domnul a venit *să îi cheme* „εἰς μετάνοιαν” [întru pocăință] [MGK, Mt. 9, 13] pe cei păcătoși.

Adică tot atâtea *încurajări evanghelice* pentru *a veni* la Domnul, pentru *a ne plânge* păcatele și pentru *a căuta vindecare* de bolile noastre sufletești și trupești.

*

Părintele Profesor Dumitru Stăniloae, într-un articol publicat în 1976, punea *la baza* Tainelor Bisericii *prezența trupului îndumnezeit* al lui Hristos[83]. Pentru că din *umanitatea pnevmatizată* a Domnului „*iradiază*...puterea harului”[84] Său în Sfintele Taine.

Și noi, acum, avem *nevoie* de Dumnezeieștile Taine, pentru că ele *ne pregătesc*

---

[82] *Molitfelnic*, ed. BOR 2002, p. 140-141, 146, 150, 152, 155-156, 160, 164.
[83] Pr. Prof. D.[umitru] Stăniloae, *Creația ca dar și Tainele Bisericii*, în rev. *Ortodoxia*, nr. 1, 1976, p. 13.
[84] Ibidem.

pe noi și întreaga creație pentru „suprema transparență”[85] a lumii transfigurate, „în care nu va mai fi *nevoie* de *Taine speciale*”[86].

Cu alte cuvinte, Tainele Bisericii sunt *moduri iconomice* ale lucrării lui Hristos în Biserică, care țin de *pedagogia transfigurării* și care pregătesc *comuniunea veșnică* a fiecărui credincios în parte cu Dumnezeul treimic.

Părintele Dumitru *va reitera* această idee în *Dogmatica* sa, spunând că Hristos „*pătrunde*...cu energia trupului Său curat, în trupul nostru, *prin materiile* folosite în Taine sau *prin gesturile* preotului”[87], pledând, într-un mod expres, pentru „*realismul hristologic* al Tainelor”[88].

Părintele Profesor Dumitru Popescu va pleda tot pentru „*baza hristologică* a Tainelor”[89].

Însă credem faptul că noi trebuie să pledăm totodată și pentru *fundamentul triadologic* al Tainelor Bisericii pentru ca să nu se ajungă la concluzia nefastă cum că harul Tainelor e *doar al lui Hristos* și nu *al Treimii*.

O astfel de *subliniere* a făcut și Părintele Profesor Ștefan Buchiu, în teza sa doctorală, când s-a referit, pe lângă *fundamentul hristologic* și *cel eclesiologic*[90] al Sfintelor Taine și la „fundamentul trinitar”[91] al acestora.

*

Sfântul Dionisie Areopagitul (sec. I d. Hr.) numea Botezul „τὴν μητέρα τῆς υἱοθεσίας”

---

[85] Idem, p. 14.
[86] Ibidem.
[87] Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. 3, ed. a II-a, Ed. IBMBOR, București, 1997, p. 16.
[88] Ibidem.
[89] Pr. Prof. Dr. Dumitru Popescu, *Iisus Hristos Pantocrator*, Ed. IBMBOR, București, 2005, p. 300.
[90] Pr. Ștefan Buchiu, *Întrupare și unitate. Restaurarea cosmosului în Iisus Hristos*, cu pref. de Pr. Prof. Dr. Dumitru Popescu, Ed. Libra, București, 1997, p. 175.
[91] Idem, p. 176.

[maica înfierii][92] pentru că prin el primim *înfierea dumnezeiască*. Și el atestă faptul că Botezul, Mirungerea și Euharistia au fost *Tainele introducerii în Biserică* de la începutul ei și până astăzi[93].

Însă Botezul este pentru Dumnezeiescul Dionisie *înfiere* pentru că este „naștere din Dumnezeu" [τῆς θεογενεσίας][94] prin har. Și harul primit la Botez este „πρώτου φωτὸς" [prima lumină][95] pe care *o primim* de la Dumnezeu, prima *umplere* de har și, în același timp, și „ἀρχὴ τῶν θείων φωταγωγιῶν" [început al dumnezeieștilor călăuziri luminoase][96], adică *al experiențelor harice/ mistice*.

Pentru că *viața dumnezeiască* a creștinilor ortodocși începe odată cu Botezul și pe fiecare zi avem *posibilitatea* să trăim *înțelegeri*, *simțiri* și *vederi dumnezeiești*.

Sfântul Augustin al Hipponei, în disputa sa cu donatiștii pe tema Botezului, numea schisma „sacrilegium" [un sacrilegiu][97]. Căci Botezul *numai* [tantum] în Biserică poate fi primit[98] și nu *în schismă*[99].

Iar Sfântul Augustin mărturisește că „est una *Ecclesia*, quae sola *Catholica* nominatur" [una este Biserica, care singură este numită

---

[92] S. Dionysii Areopagitae, *De ecclesiastica hierarchia*, în PG 3, col. 396/ Sfântul Dionisie Areopagitul, *Despre ierarhia bisericească*, II. 7, în Sfântul Dionisie Areopagitul, *Opere complete și Scoliile Sfântului Maxim Mărturisitorul*, trad., introd. și note de Pr. Dumitru Stăniloae, ed. îngrij. de Constanța Costea, Ed. Paideia, București, 1996, p. 75. Vom cita edițiile: *Sfântul Dionisie, ed. gr., col.* și *Sfântul Dionisie, ed. ro., p.*

[93] Căci după ce era *afundat de trei ori*, în numele Prea Sfintei Treimi, în apa sfințită a Botezului, cel nou botezat era *pecetluit* cu „τῷ θεουργικωτάτῳ Μύρῳ" [Mirul preadumnezeiesc] și apoi era împărtășit cu „τῆς ἱεροτελεστικωτάτης Εὐχαριστίας" [preadesăvârșitoarea Euharistie], *cf.* Sfântul Dionisie, ed. gr., col. 396/ Sfântul Dionisie, ed. ro., p. 75.

Toate *traducerile* din limba latină *aparțin* autorului.

[94] Idem, col. 425/ Idem, p. 78.

[95] Ibidem/ Ibidem.

[96] Ibidem/ Ibidem.

[97] S. Aurelii Augustini Hipponensis Episcopi, *De Baptismo contra donatistas. Libri septem* [*Despre Botez contra donatiștilor. (În) 7 cărți*], în PL 43, col. 109.

[98] Idem, col. 110.

[99] Idem, col. 111.

Catolică/ Universală][100]. Motiv pentru care *nu acceptă* botezul *schismaticilor* [schismaticorum] și pe al *ereticilor* [haereticorum] ci pe cel *al lui Dumnezeu* și *al Bisericii* [sed Dei et Ecclesiae][101].

Și îi numește, pe drept cuvânt, pe eretici și pe schismatici, ca fiind niște „pseudochristianos" [pseudo-creștini][102].

În prima frază a tratatului său *Despre epicleză*, Sfântul Marcu Evghenicul mărturisește faptul că Biserica a primit „τὴν τῆς μυστικῆς Λειτουργίας ἔκθεσιν" [rânduiala Liturghiei mistice][103] de la Sfinții Apostoli și de la Didascalii Bisericii.

Iar în Dumnezeiasca Liturghie, Darurile [τὰ Δῶρα] Bisericii „μεταποιεῖν...*τὸ πρωτότυπον* ἐκεῖνο Σῶμα καὶ Αἷμα τὸ Δεσποτικόν" [se prefac...(în) însăși *prototipul* Trupului și al Sângelui Stăpânului][104].

Și Sfântul Marcu spune că Liturghia apostolică a fost *prescurtată* [ἐπιτεμόντες] de Sfinții Vasile cel Mare și Ioan Gură de Aur[105] și apelează, în comentariul său teologic, doar *la doi* Sfinți Părinți: la Sfântul Ioan Gură de Aur[106], citând din *Despre Preoție*[107], și la Sfântul Dionisie Areopagitul[108], citând din *Despre ierarhia bisericească*[109].

*

---

[100] Idem, col. 117.
[101] Idem, col. 121.
[102] Idem, col. 123.
[103] Marci Archiepiscopi Ephesini, *Quod non solum a voce Dominicorum verborum sanctificantur Divina Dona, verum a consequente oratione et benedictione sacerdotis, virtute Sancti Spiritus*, în PG 160, col. 1080/ Sfântul Marcu Evghenicul, *Dovedire că nu numai din rostirea cuvintelor Stăpânului se sfințesc Dumnezeieștile Daruri, ci din rugăciunea de după acestea și din binecuvântarea preotului cu puterea Sfântului Duh*, în Sfântul Marcu al Efesului, *Opere*, vol. 1, introd., note și trad. de Pr. Marcel Hancheș, Ed. Pateres, București, 2009, p. 387.
[104] Ibidem/ Ibidem.
[105] Idem, col. 1082/ Idem, p. 393.
[106] Idem, col. 1086/ Idem, p. 399.
[107] Sfântul Marcu al Efesului, *Opere*, vol. 1, ed. cit., p. 399, n. 16.
[108] Idem, p. 400-403.
[109] Idem, p. 403, n. 19.

În concluzie, noi nu putem *aneantiza* Tradiția Bisericii în dialogul interreligios, așa cum o face documentul teologic BEM și nici nu putem *decontextualiza* dogmele și Tainele Bisericii pentru a le pune *pe picior de egalitate* cu învățături și tradiții *improprii* Bisericii.

Dacă am fi avut de-a face cu *o scriere filosofică* sau *literară*, stilurile și perspectivele multiple ar fi fost *acceptate* și *privite cu interes*.

Din punct de vedere teologic însă, *melanjul* făcut pe baza a teologii și practici religioase *antagonice* nu duce decât la *un relativism axiologic* și *praxiologic depersonalizant*.

Pentru că nimeni nu poate *să accepte* o Biserică, o credință și o mântuire puse *sub semnul întrebării*.

De aceea, în postmodernitate se caută *experiența totală*, personalizatoare. Și oamenii nu caută *biserici* ci *Biserica*.

Și lipsa de viață, de bucurie, de perspectivă a postmodernului, mai mult sau mai puțin ideologizat, *are nevoie ca de aer* de viața sacramentală a Bisericii, care este una *divino-umană*.

Și unde ea *nu există*, unde nu se poate *experimenta*, atunci în acele părți de lume unde ea e *absentă*, secularizarea/ mundanizarea lumii e *la ea acasă*.

Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș